

ПРИЛОЖЕНИЕ НА РАСТЕНИЯТА В КОЗМЕТИКАТА

Йоана Неделчева, Ирена Ташева, Светлана Ласкова, Десислава Гешева

УС „Медицински козметик“, Медицински колеж, Медицински университет - Варна

APPLICATION OF PLANTS IN COSMETICS

Yoana Nedelcheva, Irena Tasheva, Svetlana Laskova, Desislava Gesheva

TRS Medical Cosmetician, Medical College, Medical University of Varna

РЕЗЮМЕ

Без съмнение козметичната индустрия е една от най-широко разпространените промишлености и е неизменна част от нашето всекидневие. Още от древността, а и в днешно време приложението на билките набира голяма популярност в областта на медицината. Благодарение на лечебните си свойства билките притежават висока стойност и биват предпочитани от всички възрасти. Целта на настоящия доклад е да разбере дали хората са запознати със състава на биокозметиката и какво е тяхното мнение за нея. За целта проведохме проучване чрез анкетна карта. Тя обхваща 71 души на възраст от под 18 до над 59 г., от които 66 жени (92,96%) и 5 мъже (7,04%). Резултатите показват, че 88,73% от анкетираните са използвали биокозметика, а тези, които не са – не са запознати със състава ѝ. До каква степен обществото познава ползите и приложенията на растенията и има ли информация за този вид козметика на пазара. На тези и други въпроси ще се опитаме да отговорим с нашето проучване.

Ключови думи: биокозметика, състав, билки, проучване, лечебни свойства, приложение

ВЪВЕДЕНИЕ

Лечебни растения са тези, които съдържат лековити (биологично активни) вещества, а „билки“ са отделни части или цели лечебни растения, плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние се използват за лечение и профилактика, производство на лекарства, хранителни, козметични и технически цели (2).

ABSTRACT

Undoubtedly, the cosmetic industry is one of the most widespread industries and an integral part of our daily lives. Since ancient times, and even today, the application of herbs has been gaining great popularity in medicine. Due to their healing properties herbs have a high value and are preferred by people of all ages. The purpose of this report is to find out whether people are familiar with the composition of bio-cosmetics and what their opinion about it is. For this purpose, we conducted a survey based on a set of questions people were supposed to answer. It covered 71 people aged under 18 to over 59. 66 of them were women (92.96%) and 5 were men (7.04%). The results show that 88.73% of the respondents have used bio cosmetics, and those who have not are not familiar with its constitution. Is society well-acquainted with the benefits and the practical applications of plants? Is there enough information about this type of cosmetics on the market? We will try to answer these and other closely related questions in our research.

Key words: bio cosmetics, composition, herbs, study, medicinal properties, application

Думата „козметика“ (κοσμητική) произлиза от гръцки и означава „украсявам“, това е изкуството да се приготвят и прилагат различни средства за поддържане свежестта на кожата на лицето и тялото, както и самото им прилагане. Основата на растителните продукти са чисти и кратки формули, базирани на растителни и етерични масла. Привържениците на тези продукти залагат на

пълната прозрачност на състава им. Продуктите в биокосметиката са произведени от 95% натурални съставки от биологичното земеделие. При тях липсват парабени, сулфати, силикони и други ендокринни разрушители. Освен внимателни към кожата, те са и произведени с грижа към природата чрез природосъобразни методи и разградими опаковки. Тези продукти не са тествани върху животни (3). Лавандулата и невенът са едни от най-известните растения с противомикробни, болкоуспокояващи и антисептични свойства. От своя страна ангеликата и куркумата са най-често срещани в косметиката с подмладяващ ефект, като се борят със свободните радикали и възстановяват еластичността на кожата (1).

Подобно на храните, с които се храним и оказват влияние върху здравето ни, така и косметиката, която използваме всекидневно, дава своето отражение. Кожата е най-големият орган в човешкото тяло и се нуждае от всекидневни грижи. С течение на времето вредните химични вещества се натрупват в нашия организъм и го увреждат (2). Ето тук идва набиращата популярност алтернатива – растителната биокосметика. Човекът и растенията винаги са били взаимосвързани. Научни сведения показват, че още от древни времена хората са се лекували с билки, а продуктите на натурална основа са отлично средство за здрава и добре изглеждаща кожа и коса. Археологията е открила доказателства за използването на косметика в Древен Египет, около 4000 г. пр. Хр. Смята се, че първите косметични средства са растителни овлажняващи масла, които са използвани като защита срещу слънчевите лъчи. Предполага се, че около 20 000 вида растения намират своето приложение във фитотерапията, косметиката и медицината (2). Изследванията на психолози и аналитици твърдят, че в наши дни засиленото търсене на природни продукти по цял свят е нормална реакция срещу стреса, замърсяването и технологиите (5).

ЦЕЛ

Да се установи общественото мнение към продуктите от растителен произход, които са използвани в косметичните среди.

МАТЕРИАЛИ И МЕТОДИ

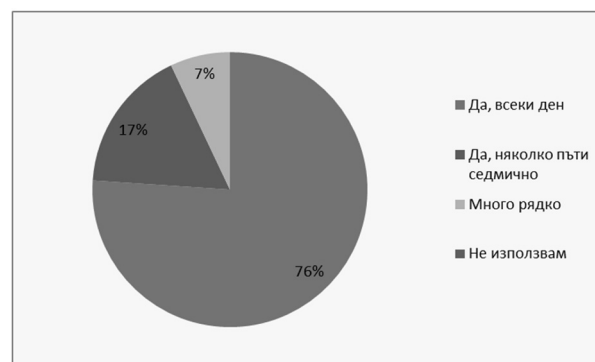
За да постигнем своята цел, проведохме анкетно проучване, събрахме информация от различни литературни и онлайн източници. Обектът на нашето проучване бяха 71 респонденти от различни населени места в България на възраст

от под 18 до над 59-годишни, разпределени в 6 възрастови групи. Онлайн анкетата беше проведена в периода от 10.05.2020 г. до 10.06.2020 г. За да представим нагледно резултатите, използвахме графики и описателен анализ.

РЕЗУЛТАТИ И ОБСЪЖДАНЕ

В наши дни по-голямата част от населението използва косметика във всекидневието си. За да полагаме правилни грижи за кожата си, на първо място трябва да знаем какво съдържа всеки от продуктите, които искаме да приложим. Като се има предвид, че все повече хора прибягват към биопродукти, търсенето и потреблението им нараства с много бързи темпове в световен мащаб. Това не е мода или мания, а осъзната необходимост да избираме качествени продукти. Средностатистически човек във всекидневната си грижа за кожата прилага около 10 различни продукта върху нея. Тъй като кожата е най-големият орган в човешкото тяло, тя абсорбира около 80% от всичко, което нанасяме. Ако изберете косметичен продукт, който е биосертифициран, може да бъдете напълно сигурни, че е 100% без токсични вещества или съединения със съмнителна безопасност, което е сигурен факт, че положителният ефект е неизбежен. Обяснението е просто – изкуствените материи дразнят кожата и предизвикват зачервявания и сърбеж, а химията в косметиката може да доведе до алергии.

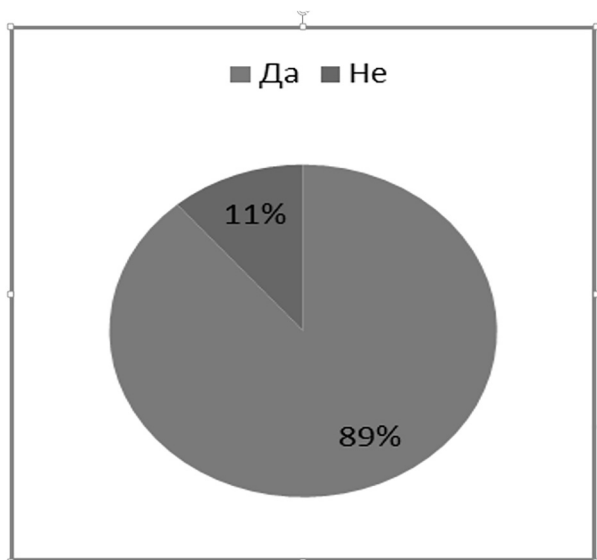
Опитахме се да проучим какъв процент от хората използват косметика и колко често. Резултатите са: 76,06% (54 души) от респондентите, участващи в нашия социален експеримент използват косметика всеки ден, като тук по-голямата част от анкетираните са на възраст между 18 и 25 години, предимно от женски пол. Няколко пъти седмично прилагат грижи върху кожата си 16,9% (12 души), а едва 5 души, т.е. 7,04% от гласувалите използват каквато и да е косметика дос-

Фиг. 1. Склонност на респондентите към използване на косметика във всекидневието.

та по-рядко. От въпросите включени в анкетата стана ясно, че всички анкетирани използват козметични продукти дори и да не е толкова често.

За производството на натуралната козметика се използват само естествени суровини, които са добити колкото е възможно по-щадящо. При истинската биокозметика съставките, с минимални изключения, трябва да са само с чисто растителен, минерален или животински произход. Нека припомним, че това се контролира строго и се отличава със сертификат. В световен мащаб има около 12 знака, удостоверяващи, че козметиката е биосертифицирана. На опаковката трябва да има един от тях. Когато избираме биопродукти, ние свеждаме до минимум въздействието върху околната среда. Благодарение на това нашите водоснабдителни ресурси и екосистема остават непокътнати. Нещо повече, опазването на околната среда е станало норма в индустрията за биокозметика. По въпроса от анкетната карта, свързан с използването на козметика от растителен произход, по-голямата част от респондентите, а именно 88,73% (63 души) са отговорили с „Да“, което означава, че останалите 11,27% (8 души) не са използвали такава козметика през живота си.

Фиг. 2. Използване на козметика от растителен произход.

Факт е, че натуралната козметика бе много по-скъпа. Това е логично, защото много съставки все още не са били произведени в големи количества, поради което производството е било по-скъпо. Днес обаче тази ситуация се променя, натуралната козметика присъства трайно в нашето общество. Все повече хора обръщат внимание на това, с което се мият, с което подхран-

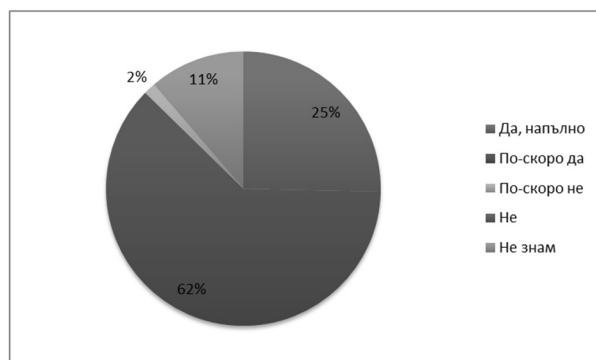
ват кожата си и т.н. На пазара има много изгодни марки за биокозметика, които не са по-скъпи от конвенционалните продукти. Опитавме се да разгледаме причините, поради които известен процент от респондентите не са използвали козметика от растителен произход. Резултатите показаха, че за една малка част от анкетираните 13,33% (2-ма души) причината е, че тази козметика е на по-висока цена. Абсолютно същият процент са на мнение, че натуралната козметика не се намира лесно, а анкетираните, които все още не познават ползата от тази козметика и поради тази причина не са я прилагали върху кожата си, са отново 13,33%. Най-голям процент от респондентите (60%) са посочили, че не знаят причината, поради която не са прилагали козметика от растителен произход върху кожата си.

Фиг. 3. Причини, поради които респондентите не са използвали козметика от растителен произход.

Термините „натурален“, „био“ или „еко“ често може да се окажат съмнителни. Официално няма разпоредба, с която могат да се предприемат действия срещу надписите с подвеждаща информация върху бурканчетата с крем и флаконите с шампоан, тъй като все още няма правно съществуващи стандарти за биокозметика. Въпреки това потребителите могат да бъдат сигурни за продуктите, сертифицирани с един от международните биознаци. Продуктите, носещи такъв знак, са достоверни. Една от основните ползи от употребата на продукти от растителен произход е, че са подходящи за хора, които имат чувствителна кожа. В повечето случаи те избягват да използват конвенционална козметика, тъй като тя причинява различни реакции: дразнене, сухота, зачервяване, сърбеж и други неприятни усещания. Заради съдържанието на натурални съставки биопродуктите са нежни и не предизвикват дразнения и дискомфорт при употреба. След проучването ни по въпроса за доверчивостта към козметиката, съдържаща растителни добавки, стигнахме до извода, че приблизително една

четвърт (25,35%) от анкетиранияте се доверяват напълно. Повече от половината (61,97%) са посочили за отговор „по-скоро да“, а значително малък брой хора (1,41%) не биха се доверили и са отговорили с „по-скоро не“. От гласувалите няма нито един, който да е категорично против. Малко част от нашите респонденти се колебаят и са дали отговор „не знам“.

Фиг. 4. Склонност на респондентите за доверие към козметиката, съдържаща растителни добавки.

В органичните козметични продукти ще откриете същите екстракти и растения, които предците ни са използвали от древността. Те притежават доказани разкрасителни качества. Лайката и розата например са познати със своето хидратиращо и подхранващо действие върху косата и кожата. Също така алое вера е една от най-широко използваните растителни съставки в козметиката, популярна в целия свят с множеството си полезни качества. Освен да защитава кожата от слънцето и да я хидратира в дълбочина, тя подпомага възстановителния процес при лекуване на екзема и изгаряния. Много известно растение от семейство Устоцветни е и лавандулата. Тя има лечебен ефект, стимулира кръвообращението, действа противовъзпалително и успокояващо, и също така има определен противогъбичен и антибактериален ефект. Това е особено изразено в етеричното масло от лавандула. И при алергични реакции се използва антивъзпалителният ефект на лавандуловото масло, тъй като то представлява едно от малкото етерични масла, които могат да се прилагат чисти върху кожата. Един от въпросите в анкетната ни карта беше свързан с това, какви растения и билки хората са прилагали върху кожата си. Анкетиранияте определиха алое верата, лайката, розата и невена за най-широко разпространените съставки на биокозметиката. Към този въпрос добавихме няколко не толкова известни растения, но с

доказано действие – куркума, нар, еделвайс, ангелика и стевия. За тях обаче процентът гласуващи беше сравнително нисък. Към свободните отговори, които всеки можеше да попълни, чаеното дърво зае челна позиция. Маслото от чаеното дърво е силен антисептик. То е 8 пъти по-силно от карболовата киселина и 12 пъти от фенола. Има бактерицидни, противогъбични, противовирусни и имуностимулиращи свойства. Чаеното масло е подходящо средство за терапия на рани, ухапвания, загноявания и изгаряния, тъй като има дезинфектиращи свойства. Спомага и бързото възстановяване на кожата и оздравяване на раните. Има ефект дори при паразити по кожата – въшки и краста.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на анализа установихме, че все повече хора използват натурална козметика и тя намира широко приложение в козметичната индустрия. Според отговорите на участниците в нашето проучване стигнахме до заключението, че голям процент от тях са запознати със свойствата на различните растения и билки. Въпреки това предпочитани остават продуктите с по-познати съставки като алое вера, роза, лайка, лавандула и други. За малка част от нашите респонденти, липсата на информация е причината те да не са използвали биокозметика.

ЛИТЕРАТУРА

1. Воденичаров Д.; Захариев Д. Систематика на растенията Част 2, Шумен, „Фабер“, 2012
2. Лашкова М.; Чобанова М. - <http://zdravosloven.com/portal/statii/bio-naturalna-kozmetika-209.html>
3. Проданова А. - <https://www.iskra.bg/kakvo-se-krie-zad-etiketite-vegan-rastitelen-i-bio-v-kozmetikata/>
4. Фондация „Информация и природозащита“ - ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ – ПРИРОДНО БОГАТСТВО, ЛЕК И ПОМИНЪК. Наръчник за журналисти
5. botanicus.bg/за-козметиката/натурална-козметика/html (14.06.2020г.)

Адрес за кореспонденция:

Ирена Ташева
УС „Медицински козметик“, Медицински колеж,
Медицински университет - Варна
Варна, бул. „Цар Освободител“ 84
e-mail: renitasheva@abv.bg